

3. Slovesný morfém *-miş*

	<i>-miş</i>	<i>-müş</i>	<i>-miş</i>	<i>-muş</i>
1sg	<i>gelmişim</i>	<i>görmüşüm</i>	<i>açmışım</i>	<i>duymuşum</i>
2	<i>gelmişsin</i>	<i>görmüşsün</i>	<i>açmışsın</i>	<i>duymüşsun</i>
3	<i>gelmiş</i>	<i>görmüş</i>	<i>açmış</i>	<i>duymüş</i>
1pl	<i>gelmişiz</i>	<i>görmüşüz</i>	<i>açmışız</i>	<i>duymüşüz</i>
2	<i>gelmişsiniz</i>	<i>görmüşsünüz</i>	<i>açmışsınız</i>	<i>duymüşsunuz</i>
3	<i>gelmiş(ler)</i>	<i>görmüş(ler)</i>	<i>açmış(lar)</i>	<i>duymüş(lar)</i>

	neg	Q	negQ
1sg	<i>gelmemişim</i>	<i>gelmiş miyim?</i>	<i>gelmemiş miyim?</i>
2	<i>gelmemişsin</i>	<i>gelmiş misin?</i>	<i>gelmemiş misin?</i>
3	<i>gelmemiş</i>	<i>gelmiş mi?</i>	<i>gelmemiş mi?</i>
1pl	<i>gelmemişiz</i>	<i>gelmiş miyiz?</i>	<i>gelmemiş miyiz?</i>
2	<i>gelmemişsiniz</i>	<i>gelmiş misiniz?</i>	<i>gelmemiş misiniz?</i>
3	<i>gelmemiş(ler)</i>	<i>gelmiş(ler) mi?</i>	<i>gelmemiş(ler) mi?</i>

P6 *Öğretmenimiz hastalanmış.*
“Náš učitel **prý** onemocněl.“

4. Jmenná spona *-miş*

	<i>-miş</i>	<i>-müş</i>	<i>-miş</i>	<i>-muş</i>
1sg	<i>gençmişim</i>	<i>büyükmüşüm</i>	<i>hastaymışım</i>	<i>yorgunmuşum</i>
2	<i>gençmişsin</i>	<i>büyükmüşsün</i>	<i>hastaymışsın</i>	<i>yorgunmuşsun</i>
3	<i>gençmiş</i>	<i>büyükmüş</i>	<i>hastaymış</i>	<i>yorgunmuş</i>
1pl	<i>gençmişiz</i>	<i>büyükmüşüz</i>	<i>hastaymışız</i>	<i>yorgunmuşuz</i>
2	<i>gençmişsiniz</i>	<i>büyükmüşsünüz</i>	<i>hastaymışsınız</i>	<i>yorgunmuşsunuz</i>
3	<i>gençmiş(ler)</i>	<i>büyükmüş(ler)</i>	<i>hastaymış(lar)</i>	<i>yorgunmuş(lar)</i>

	neg	Q	negQ
1sg	<i>değilmişim</i>	<i>güzel miymişim?</i>	<i>güzel değil miymişim?</i>
2	<i>değilmişsin</i>	<i>güzel miymişsin?</i>	<i>güzel değil miymişsin?</i>
3	<i>değilmiş</i>	<i>güzel miymiş?</i>	<i>güzel değil miymiş?</i>
1pl	<i>değilmişiz</i>	<i>güzel miymişiz?</i>	<i>güzel değil miymişiz?</i>
2	<i>değilmişsiniz</i>	<i>güzel miymişsiniz?</i>	<i>güzel değil miymişsiniz?</i>
3a	<i>değilmiş(ler)</i>	<i>güzel miymişler?</i>	<i>güzel değil miymişler?</i>
3b	x	<i>güzeller miymiş?</i>	<i>güzel değiller miymiş?</i>

P7 *Annesi gençken çok tembelmiş.*
“Její matka byla **prý** v mládí strašně líná.“

(!) rozdíl mezi sponovým *-miş* a slovesným *-miş*. V případě, že jde o sponové *-miş* (za jmény), neznamená nutně minulý čas (může vyjadřovat čistě jen evidencialitu). V případě, že jde o sloveso, *-miş* vyjadřuje vždy minulý čas.

P8 *Dün hastaymış.* Včera byl **prý** nemocný. (minulost)
Bugün hastaymış. Dneska je **prý** nemocný. (přítomnost)

Dün hastalanmış. Včera **prý** onemocněl. (minulost)
Bugün hastalanmış. Dnes **prý** onemocněl. (minulost)

→ *-yormuş, -ecekmiş* (pro vyjadřování ostatních časů)

P9 *Bardalarmış.* Byli **prý** v baru. (minulost)
Bardalarmış. Jsou **prý** v baru. (přítomnost)

5. Použití

a) informace z druhé ruky

- P10 *Arabayı Ali getirdi.* X *Arabayı Ali getirmiştir.*
 „Auto dovezl Ali.“ „Auto **prý** dovezl Ali.“
- Hasan dün eve geç geldi.* X *Hasan dün eve geç gelmiştir.*
 „Hasan včera přišel pozdě domů.“ „Hasan **prý** včera přišel...“
- P11 *Sabah gazetede okudum. Suudi Arabistan'da kar yağmıştır.*
 „Četl jsem to ráno v novinách. V Saudské Arábii prý sněžilo.“
- P12 *Küçükken çok yaramazmışım.*
 „Když jsem byl malý, tak jsem **prý** byl hodně zlobivý.“
- P13 *Abime göre Santa Claus gerçek değildir.*
 „Podle mého bratra Santa Claus není opravdový.“
- P14 *Ne olmuş?*
 „Co se stalo? / Co (jsi slyšel, že) se stalo? / Co (říkal, že) se stalo?“
- P15 *Nereye gitmiştir?* (Kuç) „Kam (že) to šel? / Kam (říkal, že) to šel?“
- Někoho, kdo zrovna pročítá noviny bychom se mohli zeptat:
- P16 *Hava durumu bugün nasılmış?*
 „Jaké (že) bude dneska počasí (podle toho co si četl v novinách)?“

b) inference (informace získaná pomocí úvahy, pomocí jiných smyslů než zraku)

- P17 (mokrý silnice →) *Gece yağmur yağmıştır.*
 „V noci (asi) pršelo.“
- P18 (kouř nad lesem →) *Ormanda yangın çıkmıştır.*
 „V lese je (asi) požár.“
- Oba minulé časy se dají položit na pomyslnou škálu jistoty – minulé čas určitý vyjadřuje větší jistotu, neurčitý spíše nejistotu.
- P19 Situace: Doma se ozve klepání na dveře. Maminka říká dítěti:
Baban geldi. Přišel tatínek. (jistota)
Baban gelmiştir. Asi přišel tatínek. (pochyby)

c) překvapivá informace

- P20 *Aaa! Sen evlenmişsin!*
 „Ááá! Ty ses vdala!“
- P21 *Aman tanrım! Buzdolabında bir şey yokmuş!*
 „Ach bože! V lednici vůbec nic není!“
- P22 *Ayyyyy! Anahtar evde unutmuşum.*
 „Ajajaj! Zapomněl jsem si doma klíče.“
- P23 *Yeni çantan çok güzelmiştir.*
 „Máš pěknou kabelku.“

d) vyprávění anekdot (mýty, legendy, pohádky, anekdoty, přísloví, ...)

Stejně tak se užívá v těchto případech aoristu.

P24 *Bir gün Nasreddin Hoca ormana gitmiş. Oturmuş bir dalın üstüne, başlamış kesmeye...*

“Jednoho dne šel Nasreddin Hodža do lesa. Sedl si na větev a začal řezat...”

P25 *Bir varmış, bir yokmuş, uzak zamanlarda, uzak diyarların birinde zengin bir padişah varmış. Bir kızı olmuş da başka bir çocuğu olmamış... (Kuč)*

“Bylo nebylo, v dávných časech v jedné daleké zemi žil bohatý pádišáh. Měl jednu dceru a žádné další dítě kromě ní...”